

Zondag 31 januari 2021

4^e zondag door het jaar

Lezingen: Marcus 1, 21 – 28 en Psalm 93

Overweging

Lieve mensen,

Wat wordt er veel geschreeuwd de laatste tijd. Op straat, bij demonstraties, op de televisie; zoveel geluid overal – dat je er naar van wordt. (Deze woorden schreef ik 12 dagen geleden op , ruim voor de rellen). Blijkbaar willen mensen gehoord worden anders verhef je je stem niet zo. Het frustrerende voor de vele schreeuwers is wel dat je niet goed verstaat wat er geuit wordt. Alleen bepaalde kreten blijven hangen en daar zou je huiverig van worden. Deze week was ik sprakeloos en ontzet bij zoveel geweld. Ik ga er hier niet verder op in.

We volgende deze weken het evangelie van Marcus. Het is het kortste evangelie. In een sneltreinvaart neemt Marcus ons mee bij het optreden van Jezus. Hij zet a.h.w. het toneel klaar met de belangrijkste accessoires en dan voert hij Jezus ten tonele. Zijn doop door Johannes, de roeping van zijn leerlingen en nu vandaag op de sabbat in Kafarnäum naar de synagoge om te leren. Daar komt dan een man die bezeten was door een onreine geest (zo staat het er). Die man gaat schreeuwen: “Wat hebben wij met jou te maken Jezus van Nazareth? Ben je gekomen om ons te vernietigen? Ik weet wel wie je bent, de heilige van God !”. Onmiddellijk valt op dat deze schreeuwer weet wie Jezus is, Hem noemt als de heilige van God – en dan toch zegt: Wat hebben we met jou te maken?

In een paar regels wordt zoveel gezegd. Een paar opvallende zaken wil ik nader uitleggen of aanstippen: Ze gaan naar Kafarnäum, een grensplaats, er ligt een Romeins garnizoen, het is een smeltkroes van mensen die overal vandaan komen. Om uit te drukken dat de hele volkerenwereld aanwezig is en in die plaats is ook een synagoge, plaats van gebed en leerhuis. Jezus gaat daar direct naar toe en wel op de dagen van de sabbat . Er staat in her Grieks meervoud , ik denk om uit te drukken dat Jezus geruime tijd in Kafarnäum is geweest. Op de sabbatdagen was Hij te vinden inde synagoge waar Hij de Schriften uitlegde. Hij was daartoe waarschijnlijk uitgenodigd, men wilde wel eens iemand anders horen dan de eigen schriftgeleerden. Welnu dat was ook zo. “En ze waren verbijsterd”. Niet alleen over wat Hij zei, maar ook over het gezag waarmee Hij sprak. Als had Hij een volmacht, zo anders dan de schriftgeleerden – de theologen die zich altijd over de Schriften bogen en het leven vergaten waar dat Woord moest gaan leven! Hij sprak niet als geleerde , maar als Zoon, als geliefde Zoon – het was alsof God zelf tot hen sprak. Hij sprak niet van buitenaf , maar van binnenuit. Dat gaf irritatie daar in de synagoge.

Er komt dan ook verzet, synagogaal verzet. Er is een man “in een onreine geest “in de synagoge en die schreeuwde Hem toe.

Dit is het eerste optreden van Jezus en meteen is het raak , of mis. Er is reuring, gedoe, verzet. Wat is dit voor geschreeuw ? Sommigen zien deze man als psychiatrisch patiënt. Maar zou het niet anders liggen.

Volgens Naastepad (nieuwtestamenteisch theoloog) gaat het hier om een man die niet wil horen wat Jezus zegt en deze man representeert de synagoge. De synagoge, de joodse wetsgeleerde, de officiële leer voelt zich aangevallen door de Zoon. Hier begint al de opmaat voor het lijdensverhaal van Jezus. Hij is irritant, geeft kreukels in de officiële leer – en wat moeten zij met zijn uitleg (bijv. dat Jezus zegt de sabbat is er voor de mens en niet andersom). Is de boze geest niet de weerstand die mensen voelen bij het inslaan van nieuwe wegen? De synagoge is de weg kwijt. De Zoon wijst haar de weg, is zelf de weg. De onreine geest is de geest die in de synagoge heerst. Sabbat na sabbat is die door het onderricht van Jezus uitgedaagd, geprovoceerd.

“Wat hebben wij met jou te maken, Jezus van Nazareth? Ben je gekomen om ons te vernietigen? Ik weet wie jij bent: de heilige van God!” De geliefde Zoon is herkend, zijn volmacht is erkend en onmiddellijk verworpen.

Wat wil Marcus ons duidelijk maken? Blijkbaar was de synagoge een groep mensen die de weg kwijt is geraakt, die angstig en in zichzelf gekeerd met de rug naar de samenleving staat en zich wentelt in eigen gelijk. Eenmaal, in de woestijn immers heeft Jezus de duivel weerstaan, hier ontmoet Hij hem in de gestalte van deze man ten tweede male en Hij scheldt hem uit: “Mond houden jij en wegwezen!” De geest die in de man was verlaat hem met een geweldige schreeuw!

Allen waren zeer verbijsterd. Wat is dit? De omstanders zochten naar een antwoord. Een nieuwe leer? Nee, een herbronning. Steeds opnieuw, om opnieuw te leren luisteren en proberen te begrijpen wat Gods Woord ons wil zeggen. Min of meer een bevrijding van het Woord uit de starre ideologische dogmatiek van zelfbevestiging. Altijd weer de vraag: hoe te verstaan? De glans van het Woord, van een God voor wie elk mens telt, wie of wat deze ook is. Een God van bevrijding en liefde, in wiens ogen elk mens kostbaar is, ook die mensen in Kafarnäum, . Jood en Griek. (Psalm 93). Jezus wil mensen bevrijden en dat betekent dat wie geen stem heeft, stem krijgt. Hij leert in de synagoge, Hij legt het Woord van God uit juist op de sabbat. Deze Jezus – jij Heilige van God! Hij is transparant tot op God. Hij gebiedt de onreine geesten!

Daar staat Hij, weerloos, de geliefde Zoon, de Heilige Gods - “Afstraling van Zijn heerlijkheid, afdruk van Zijn wezen”

Zo is Hij daar in Kafarnäum herkend en Zijn roep ging uit in heel Galilea van de heidenen. Dit is het eerste teken dat Jezus gedaan heeft en meteen ook het begin van Zijn lijdensweg want Zijn leer werd niet begrepen.

Nu in deze tijd, in het spoor van Jezus? Onreine geesten? Helaas waren we getuigen wat onreine geesten kunnen aanrichten, maar laten we geen oordeel uitspreken, dat is te makkelijk; maar kapot maken en vuurwerk gooien naar mensen die willen beschermen dat veroordelen we. Laten we kijken wat voor ons een reine geest is: die geluid nodig heeft en waar Jezus voor staat en waarvoor Hij ons als volgers nodig heeft: een schreeuw om barmhartigheid, om liefde, om respect, om geduld, om aandacht, om vrede. God help ons om dat verwezenlijken. AMEN